

Budapestre vonatkozó úságcikkek

Szerző: *Andai László*

Cím: *Hogyan halt meg szegényen...
Mednyánszky László*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Pp.
(Hely)

1942 okt. 24.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Mednyánszky László.

Idő

"1942"

Személy

Hogyan halt meg szegényen, elhagyva a bécsi matrác-sírban Mednyánszky László, a világhírű magyar festő

Harmadosztályu temetés. A csap halkán mormol egy rövid imát, két szolga felkapja az egyszerű fakoporsót és gyorsan megindulnak a sírok között vezető akácuson. Szinte szaladva, hogy a kísérek — két fekete ruhás, idősebb ur — állig tudják követni. Szítálva permetergett az őszi eső és már alkonyba borultak a simmeringi dombok, mire behantolták a friss sírt s a két barát szótlanul balagott vissza a városba. Így temették el huszonhárom esztendővel ezelőtt a bécsi Zentralfriedhofban, szegényen, koldusmódra báró Mednyánszky Lászlót, a világhírű magyar festőt.

Műteremlakás egy bécsi bérház ötödik emeletén — tulajdonosa Klauber Gyula professzor, a századeleji Bécsnek egykor kedvelt festője —, ma megöregedett és el is felejtették kissé. Mednyánszky Lászlóak legjobb barátja volt, életének utolsó éveiben, beteg és fáradtan hozzá menekült a nagy magyar művész. Itt ebben a műteremben zárta le szemeit örökre.

Egy rozoga vaskályha mellett, két fakó szövetű karosszékből foglalunk helyet, az ősz Klauber professzor cigarettát sodor és elgondolkozva fujja a füstöt.

— Hosszu évek után ön az első ember, aki szegény Laci után érdeklődik — kezd. — Negyvenéves barátság fűzött minket egymáshoz. Nagybányán ismerkedtünk meg — azután Budapesten is egymás mellett volt a

műtermünk a Vasváry Pál-utcában. En később állami ösztöndíjjal Münchenbe mentem, majd Bécsben telepedtem le és végleg elszakadtam Magyarországtól. Hosszas külföldi csavargás után Mednyánszky is az osztrák fővárosban állapodott meg. Fülelevenítettük a régi barátságot. Öregem és fáradtan aztán idemenekült hozzám, feleségemmel együtt ápoltuk és itt is halt meg a műterem melletti kis szobában. Nem ismerte a pénz értékét. A házmestereinek például rendszerint annyi kapupénzt adott, amennyit éppen kivett a zsebéből. Néha tíz, néha husz forintot és sokszor csak tíz fillért. Boldog békeidők voltak akkor, mindnyájan könnyelműek voltunk egy kissé, bohémek, de Mednyánszky vezetett mint ősbóhé. Emlékszem, egyszer éjjel a Práterben sétálgattunk és egy részeg alak szegődött hozzánk. Valami kis államiszánt kért. Mednyánszky tíz forintot vett elő a mellényzsebéből és átnyujtotta az elképedt csavargónak. — „De Laci-kám — mondom megütközve —, nem gondolod, hogy ez egy kicsit sok volt? Hisz ez az alak a legközelebbi kocsmában elissza az egészét.” Vállalt vont: „Nem irhatom elő, hogy mit csináljon a pénzzel” — válaszolta nevetve.

Az öreg professzor szemei gyanusan csillognak az üveg mögött. Láthatólag elérzékenyedik az emlékein, azután félíg könnyezve, félíg mosolyogva folytatja:

— Sokszor furcsa ötletei voltak, néha

még esztendők múlva is neveltünk rajtuk. Egyszer ellopták a zongorámat. Ne csodálkozzék rajta, ilyen is lehetséges. Magam is hanyag, bohém voltam akkoriban. A dolog úgy történt, hogy a pianinómat be akartam cserélni egy nagyobb zongorára. Egyik tanítványom vállalkozott rá, hogy pár száz korona ráfizetéssel elintézi. Átvette a pénzt, elszállította a pianinót és aztán nem jelentkezett. Természetesen eleinte bosszankodtam rajta, de később beletörődtem. Nem volt más választás, hiszen csak nem adhatok át a rendőrségnek egy fiatal művészt? Mikor Mednyánszky legközelebb nálam ebédelt, feleségem elpanaszolta neki a históriát. Csóválta a fejét, majd ebéd után rövidesen elkészönt azzal, hogy dolga van itt a szomszédban, visszajövet majd még benéz. Egy óra múlva nevetve jött vissza. „Vettem nektek egy zongorát. Mindjárt hozzák”. Persze nem fogadtuk el, de az eset jellemző rá. Ilyen volt, ha történetesen bankjegyek duzzasztották a tárcáját.

— Természetesen nem volt mindig pénz és a dolgok értékét sem ismerte. Egy délelőtt izgatottan állított be hozzám: „Kérlek szépen, kölcsönözhetsz sürgősen öt forintot?” — kérdezte. — „Adhatok többet is ha kell.” — „Nem, köszönöm, elég lesz — válaszolta — csak egy frakkot akarok venni. Valami kegyelmes ur meghívott az estélyére és nincs frakkom.” — „De Laci-kám, öt forintért nem kapni frakkot!” — „Öt forintért nem kapni?” — csodálkozott. — „De nem ám. Legalább ötvenbe kerül!” — „Sok pénz — dűnyögte, azután kis tanakodás után így szólt: — akkor légy szives csak két forintot adj táviratra, hogy

lemondjak.”

Az öreg festő újabb cigarettát sodort és halkán fölnevetett:

— Ilyen volt Laci, de bocsásson meg, ön bizonyára mást várt tőlem, nem anekdotákat, pedig higgye el, más-ként nem tudom bemutatni az igazi Mednyánszkyt.

— Nem volt semmi különös passziója. Nem volt játékos természet, inni csak társaságban szokott, akkor is mértékkel. Rengeteget olvasott, rendkívül nagy kulturájú, művelt ember volt és főleg sokat dolgozott. Gyakran naponta tízenhat órát. Azt kérdezné erre, mit csinált akkor a pénzével? Mondom, elfolyt a kezei között.

— Azt mondják, zárkózott. Különc ember volt. Idegenekkel szemben valóban rideg volt, különösen ha zavarták, de tudott megvesztegetően bájos is lenni, akár egy asszony. Furcsa ötletei voltak, hogy távol tartsa magától az embereket. Emlékszem, egyszer a kilencedik kerületben volt dolgom és felugrottam hozzá a műterembe. Csengetésemre kalapban és esernyővel nyitott ajtót. — „Kérlek, mondom, látom elmenőben vagy. Ne zavartasd magad! Majd elkísérlek egy darabon.” — Legyintett: „Dehogy. Nem megyek sehová. Elővigyázatból mindig így nyitok ajtót, hátha kellemetlen vendég jön, annak aztán mondhatom, hogy éppen menni akartam.” Abban a műteremben bizony nem is igen lehetett volna vendégeket fogadni, elképzelhetetlen rendtelenség uralkodott ott. Butorai egyáltalán nem voltak, csak egy divány, amin aludt. A modellek címeit szénrel a falra jegyeltte, egyetlen asztalán: ételmaradékok, szappan, borotva, festékes tu-

busok heverték tarka össze-visszaságban, a sarokban pedig méteres magasságban fehérnemű halmaz. Mednyánszky elvből nem mosatott. Mindig új fehérneműt vásárolt s a régit eldobta. A házmestere hordta el onnan az elhasznált darabokat. Ruhája mindig csak egy volt. Télen-nyáron valami szörnyű kukoricánadrágban járt és kopott fekete kabátban, a kalapjáról pedig költeményeket lehetett volna írni. Erről különben van egy kitűnő anekdóta. Velencében találkozott egy budapesti nagyiparos ismerőseivel, aki megütközve szemlélte Mednyánszky kopott, zsiros kalapját. „Ígazán vehetne már magának egy új kalapot báró ur” — mondta neki. — „Minek?” — válaszolt Mednyánszky. — „Nem ismerem engem itt senki.” — Pár hét múlva újra találkoztak, ezuttal Budapesten. A festőn még mindig a rémes kalap. „De most már csak vesz egy új kalapot?” — kérdezte a gyáros. — „Dehogy veszek — mondja Mednyánszky megütközve. — Minek? Ismer itt engem ugyanis mindenki.”

Szenvedélyesen rosszul éltözködött. Együtt voltak a fronton is a sajtóhadiszálláson. Mindenki kétségbeesve nézte Mednyánszky fantasztikus egyenruháját, amelyhez hasonló kitervezni is nehéz lett volna. A legkülönösebb az a több kilós kulcsesomó volt, amelyet spárgára akasztva a nyakán hordott. Nagy hirsve volt már akkor, senki nem merte figyelmeztetni, de egyszer Höhn tábornok, a sajtóhadiszállás parancsnoka mégis elvesztette türelmét és rászólt: „Kedves báró, valami kis figyelmet azért igazán maga is fordíthatna a ruházódására.” Mednyánszky udvariasan meghajolt: „Ahogy parancsolja tábor-